

Slovo k povzbuzení na neděli 2. května 2021, na 5. neděli velikonoční – B
Biblická čtení: Sk 9,26-31; Ž 22; 1Jan 3,18-24; Jan 15,1-8

Milé sestry, milí bratři,

i dnes, na (již) pátou neděli velikonoční, máme před sebou (podobně jako před týdnem na neděli Dobrého pastýře) další překrásný obraz, kterým sám Pán Ježíš vykresluje, kým je: obraz pravého vinného kmene. Je opět uvozen slovy «já jsem (*egó eimi*)». To je formulace, která v uších apoštolů i ostatních Židů musela nutně evokovat Hospodinovo «jsem, který jsem», v řečtině znějící «*egó eimi ho ón*», tedy formulaci, jíž se představil Mojžíšovi v hořícím keři na hoře Choreb sám Hospodin, formulaci, jejímž (nevyslovitelným) zkrácením je Boží vlastní jméno Jahve.

Kristus, Boží Syn se tak svým učedníkům a celému světu představuje, že nám lidem je pravým vinným kmenem a my že jsme, respektive máme být jeho ratolestmi. Takovými, které mají žít ze svého Božího kmene a jeho životodárné mízy, a tak mají přinášet plody. Bůh Otec je vinařem, kterému kmen patří a který jako dobrý vinař uschlé a neplodné ratolesti kmene odřezává, aby nepřekážely a nebránily růstu živým, a živé a plodné čistí, aby přinášely plodů ještě více.

Vinným kmenem je tedy sám Pán Ježíš, a to ve všech svých přítomnostech a podobách působení; jak v nebi, tak v lidském srdci, jakož i ve všech svých přítomnostech v křesťanství. Vinným kmenem je tak i církev, Kristovo tělo; my jsme na jejím kmeni jejími ratolestmi podobně jako údy na svém těle. Pravým vinným kmenem je i eucharistie, «pravý chléb sstoupivší z nebe» (jak čteme v Ježíšově řeči o chlebě života), sladký vinný kmen, «svatá réva» (jak čteme v *Didaché*) tisíci každou lidskou žizeň. Vinným kmenem je i Kristovo slovo, slovo života.

Jen skrze zůstávání v Kristu – ve vztahu s ním, v jeho následování, v naroubování na něj, v požívání jeho životodárné Boží síly, eucharistie, v naslouchání jeho slovu – a jen díky jeho zůstávání v nás samých je možné nést kýžené ovoce; sladké plody chutné celému světu, ovoce lásky. Ona je nejdůležitějším ovocem, nejkýženějším plodem našeho vztahu s Kristem, ovocem vyrůstajícím ze vzájemného zůstávání a přebývání. Láska je ovocem dávajícím zakusit cosi ze sladkosti Boha samotného i okolnímu světu, ovocem, díky kterému můžeme být přeneseni do věčnosti při konečné sklizni.

Proto nestačí, že jsme se již stali ratolestmi, jednou již byli (křtem) naroubováni na pravý vinný kmen, byli jsme Slovem spojivší se s elementem vody očištění a posvěcení (takto s poukazem na křest vykládá Kristova slova «vy už jste čistí tím slovem, které jsem k vám mluvil» svatý Augustin). Je třeba také stále přinášet nové a nové plody, ovoce milosti nám nabízené, je třeba stále živého činu; činů vyvěrajících z křestního ponoření do Krista, z naroubování na něj, činů lásky k Bohu a lidem.

Bůh Otec se k ratolestem totiž také chová podobně jako vinař, který na jaře ratolesti čistí od všech nánosů, plísni a cizopasníků a v zimě je zase prořezává, odřezává neplodné a odumřelé: «Každou ratolest na mně, která nenese ovoce, (Otec) odřezává, a každou, která nese ovoce, čistí, aby nesla ovoce ještě více». Ovoce lásky.

Co toto odřezávání a čištění ze strany Boží je, už od křesťanského starověku zajímalo snad všechny vykladače dnešního Ježíšova obrazu. Staří otcové podali celou řadu interpretací; od četby ve smyslu církevní exkomunikace a vyloučení z eucharistického společenství (oba tresty mají totiž sloužit k obrácení a návratu hříšníka, aby si uvědomil, oč přišel, a zatoužil po návratu), přes výklad ve smyslu Božího soudu až po obecnou alegorii jakékoli zkoušky, které je křesťan vystaven, zkoušky, za níž je vždy nějak přítomen dobrý Bůh (který všemu, co je, musí propůjčit bytí, aby to bylo, i zkoušce či pokušení).

Necháme-li stranou první, až téměř doslovný výklad odřezávání a čištění ratolestí ve smyslu evangelijního zakotvení pozdějších medicínálních církevních trestů (exkomunikace či

interdiktu), stejně jako výklad eschatologický a budeme-li v obrazu čištění a odřezávání číst (raději) jakoukoli péči Boha Otce o nás jakožto ratolesti Krista-kmene a o Kristovu přítomnost jakožto vinného kmene v nás samých, pak čištění a odřezávání ratolestí může představovat postupné Boží pročišťování všeho dobrého, co k našemu životu podstatně patří, a postupné odřezávání nepodstatného a neplodného či dokonce škodlivého. A to s cílem vpravdě vinařským; abychom přinášeli Kristovy plody, aby v nás mohl žít Kristus sám a přinášet své boholidské sladké plody.

Je to tedy dobrý Bůh, který nás jako vinař chce tříbit. Postupně nás chce očišťovat od všeho cizopasného, škodlivého, nemocného a hříšného a postupně nám chce všemi možnými způsoby našeho umenšování odebrat vše nepodstatné, nepotřebné či odumřelé. Abychom tak stále více s Boží pomocí dozrávali ke svatosti, ke Kristově obrazu a podobě a sami se stále více stávali stromy přinášejícími dobré ovoce.

Samozřejmě, něco takového je proces, má své fáze, svá období zrání i pádů, svá jara i své zimy, ale jedno je jisté: Jak náš život jde dál a dál a různých pádů a uklouznutí stále přibývá a s nimi i Božího očišťování a jak zároveň stárneme a nutně v mnoha ohledech odumíráme, máme postupně stále více zrát k podobě Kristově a stále více přinášet jeho plody; stále více plody lásky, která – vědoma si svých vlastních nedostatků a nemocí – se stává stále milosrdnější a větší. Čištění upozorňující na naše chyby a slabosti, odřezávání beroucí nám stále více spoustu zbytečnosti a nadbytečnosti nám právě k lásce k Bohu a lidem – ke skutečné moudrosti (ostatně i tak někteří otcové vinný kmen, Krista vykládali) – chce napomoci.

Jen je třeba se nechávat stále znovu očišťovat a pokorně přijmout Boží stále větší odřezávání. Je třeba přijmout tento Boží proces v nás jako podobu uskutečnění Křtiteleova «on musí růst, já se však menšit», jako postupné umrtvování našeho sebe zbožšťujícího „já“, jako zpokornění, jež známe ze života tolika svatých, jako onu divinizaci (zbožštění) aktivit i pasivity, jak by takový proces nazval Teilhard de Chardin.(od jehož narození právě včera uplynulo 140 let).

Celý proces zrání, Božího čištění i prořezávání má však jednu jedinou podmínku: Nikdy se neodloučit od vinného kmene, nikdy nepřetrhat svůj vztah s Kristem, nikdy se mu docela nevzdálit, nenechat uschnout vinný kmen Krista v sobě samých...

A možná právě tato podmínka k nám jako výzva z dnešního nádherného obrazu promlouvá nejvíce: Nevyrvat se Pánu Ježíšovi, neztratit živý vztah s ním, nepřerušit za žádnou cenu komunikaci s ním, nepřestat se snažit s ním kráčet životem, zůstat na něm, vinném kmeni, aby on mohl zůstat v nás, když už nám bylo dáno ho poznat, když v nás byl vírou jednou zasazen. Aby naše životní pasivity i aktivity byly stále více prostoupeny Kristovou Boží láskou, a tak abychom svým ovocem, křesťanským činem, i třeba zdánlivě sebenepatrnějším, přispívali k postupné divinizaci celého našeho porušeného světa, aspoň té nepatrné částičky, do níž jsme byli v čase a prostoru vrženi.